

1848-as emlékek az alsózsolcai parókián [1]

Az emléktábla egyik felirata Desseffy Arisztid későbbi aradi vértanúra emlékezik, aki 1848. december 28-án a szikszó csatát követően itt, a zsolcai református lelkésznél szállt meg. Ennek az információnak a forrása Báthori Shulcz Bódogh emlékiratából származik, amely 1870-ben Pesten került kiadásra.[1] Az emlékirat szerint Báthori, aki ekkor zászlóaljparancsnok volt, a győzelmes szikszói csatából Miskolc felé vonultában Desseffy ezredessel, aki jó barátja volt, itt éjszakázott.

A tábla második része az 1852-től 1859-ig Alsózsolcán szolgáló Bódogh Jánosra emlékeztet, aki Nemesbikken kismemesi családban született. Középfokú tanulmányait a miskolci Református Liceumban végezte, majd lelkészi képesítést szerzett. Pályája az 1844-ben Mezőcsáton feltehetően segédlelkészként kezdte, a már előtte és utána is ott szolgáló Pethneházy Gergely mellett. Életének fontos szakasza az 1848-1849-es forradalom és szabadságharc. A szabadságharc küszöbén jelentkezett táborigazgató lelkésznek, az alább idézett levél szerint:

„Tekintetes Első Alispán Úr!

Veszélytől környezett édes magyar hazánk védelmére minden igaz honfi kebel földobog. Eszével, karjával, pénzével résen áll most, ki nem gyáva és korcs. Amint teljes meggyőződésem ez, úgy méltatlannak tartanám magamat is szülőföldem levegőjére, ha a tőlem telhető segélyadástól hátra vonulnék.

Igaz hazafiúi örömmel vettem azért tekintetes első alispán úrnak e hó 13-án tartott választmányi ülés megbízásából hozzám oly véggel intézett hivatalos levelét, mi szerint a Borsodi Nemzetőrsereghez alkalmazandó protestáns lelkészi hivatal elfogadásáról nyilatkozzam.

Ennek folytában, - bár erőm csekélységét e nehéz s fontos hivatalnak megfelelni, - igen érzem, de bízva Isteneben, hogy törekvéseimet sikerrel áldja meg, s erőtlenségemben meg fogja mutatni isteni erejét, s érdemem feletti megtiszteltetésnek tekintve a tekintetes választmány ezen határozatát, a borsodi, bármely vidékre indítandó nemzetőrseregnél a protestáns lelkészi hivatal kötelességeit tíz hétre elvállalom.

De kénytelen vagyok kijelenteni, hogy ezt csak a nagytiszteletű egyházmegye, s illetőleg saját egyházam jóváhagyásával, mint szinte a nemzetőrségnél leendő lelkészi hivatalomhoz mért tisztességes ellátásom teljes biztosítása után tehetem. [...]

Méltóztassék azért tekintetes első alispán úrnak ezen akadályokat bölcs belátása szerint elhárítani, s az ügy fejlődéséről engemet értesíteni, hogy a szükséges készüléteket annak idejében megtehessem.

Aki magamat kegyeibe ajánlva teljes tisztelettel vagyok M. Csáthon Aug. 16-án 1848.

Tekintetes első alispán úrnak alázatos szolgálója Bódogh János m. csáthi református lelkész”[2]

Tekintetes Elvö all. Ispan Utnak!

Vérrelésöl könnyesen ides Magyar hazánk védelmére - minden igára
honfi kebel földfog. - Eszével, karjával, pénzével résen áll
maga - ki nem gyára és kores. - A mint teljesen meggyőződésen
sz: úgy méltatlannak tartanám magamat is szülő földem levegőjére
ha a kölem telheső segélyadásból hátra vonulnék.

Igaru harafiumi öömmel vessem aris tek. Elvö all Ispan Utnak
"i hó 10^{én} szász válaformányi ülési megbeszélésből. hozám, - vly reggel
"intéren hivatalos levelet, mi felerint a borsodi Kemenc övéreghes
"allatomarandi proz. lellejri hivatal elfogadásáról nyilatkozom."

Ennek folyóában - bá erim cseleltéségén - e nehéz, i szász hi-
vatalnak megfelelni - igen irém; de bíra lótenbe, hogy vörökvesei-
mes sikerrel idjé meg, i öröklésigmben megfogja muszani löteni erején,
i érdemen felelni megbeszélésének tekintete a t. válaformány
eren hazáméris: a borsodi - bírmelly vörökre indítandó Kemenc övéreghes-
nél, a proz. lellejri hivatal kötelességén tén kére elvátalom.

De kérvélen vagyok kijelenteni hogy ezt, csak a Nagy szász.
E. Megye, i illetőleg szász Egyháram jóváhagyásával; - mint jenne
a kemenc övéreghes leendő lellejri hivatalomhoz mért kötelesség el-
látásom teljes bírósikára után tekrem; Amár be ratni, a körvény
és rend; ere kijelenteni - Anyagi, i finánciális állásem tein kötelességem
Melninkassék aris tek. Elvö all Ispan Utnak - eren átadólyokas
bóly belátása jenne elhárami, i er úgy fejlesvénül engeme erejérem,
hogy a járulékos körvényeser Annak idejében megtekessem.

A ki, magamat kegyeide ajántra teljes kötelesség
vagyok M. Westhon Aug. 16^{én} 1848

Tekintetes Elvö all Ispan Utnak

aláírás jogja
Pödröth János
M. Westh. reg. Lellejri

A vállalás csak a mezőcsáti egyháztanács beleegyezésével volt lehetséges. A consistórium a hozzájárulást megadta.

„Bódogh János lelkésznek, bár sajnálva veszik köreiből kis ideig távozását, de úgy nézvé az, mint szent kötelességet, melynek kér teljesítéséből mind a teljesítőre, mind az egyházra méltánylat és tisztesség háramlik, ezér a vármegyei bizottmány határozatába is fent nevezett lelkésze nyilatkozatába tökéletesen belenyugodott és megegyezett.”

Nem volt tehát akadálya annak, hogy Fekete István esperes a táborba induló nemzetőrséghez kinevezze. Útja során közvetlen kapcsolatba került a nemzetőrök parancsnokával, Báró Vay Lajos borsodi főispánnal. Bizonyára ennek is köze volt ahhoz, hogy Horváth Gábor alsózsolcai lelkész 1851-ben bekövetkezett halála után, 1852 márciusában „az esperes úrtól kinyert paphívói engedménnyel” meghívták Alsózsolcára lelkésznek. Ekkor a helyi református egyház főgondnoka Báró Vay Lajos volt.

Az új lelkész Zsolcán szűk 7 esztendő szolgált. 1858. június 6-tól súlyos betegsége miatt az egyházi feladatait csak részben tudta ellátni, azokat helyettesítői végezték. Betegségéből nem gyógyult meg, 1859. január 19-én 45 évesen elhunyt. Temetése költségeit báró Vay Lajos és fia, Béla, továbbá a lakosság állta.[\[3\]](#)

Bodnár Tamás (MNL BAZML)

[\[1\]](#) A forrásra egy külsős munkatársunk Thomka Tamás hívta fel a figyelmet.

[\[2\]](#) MNL BAZML IV-601/b. 3352/1848.

[\[3\]](#) A Bódogh Jánosra vonatkozó információkat Farkas Ferenc helytörténeti kutató bocsátotta rendelkezésre.

2018. március 15-én emléktábla avatásra került sor az alsózsolcai református parókia udvarán. Az emléktáblát a régi parókiaépület falán a helyi önkormányzat, az Alsózsolcai Református Egyházközség és a Vay Miklós Egyesület állíttatta. Bodnár Tamás forrásközlését ajánljuk figyelmükbe! A fenti hírt amellet, hogy levéltárunk alsózsolcai fiókja a református egyház szomszédságában fekszik, azért is kell kiemelnünk, mert levéltárosaink részt vettek az emléktáblán található információk felkutatásában.

1848 - 2018

1848. december 28-án ezen a parókián szállt
meg a szikszói csata alkalmával
Dessewffy Arisztid
ezredes, későbbi tábornok, aradi vértanú.

E házban élt 1852-1859 között
Bódogh János
református prédikátor, aki az 1848-1849-es
szabadságharc alatt tábori lelkészként működött.

Állították:

Alsószolca Város Önkormányzata,
Alsószolcai Református Egyházközség,
Vay Miklós Egyesület

2017. Copyright - MNL

Forrás webcím: http://reformacio.mnl.gov.hu/1848_as_emlekek_az_alsozolcai_parokian

Hivatkozások

[1] http://reformacio.mnl.gov.hu/1848_as_emlekek_az_alsozolcai_parokian

[2] http://reformacio.mnl.gov.hu/sites/default/files/reformacio/BAZML/img_1459.jpg